

РЕЦЕНЗИЈА МОНОГРАФИЈЕ: *МАГИЧНИ РЕАЛИЗАМ У НЕМАЧКОЈ КЊИЖЕВНОЈ ТЕОРИЈИ И ПРАКСИ*

Научана монографија *Магични реализам у немачкој књижевној теорији и пракси* формално је уређена у складу са предметом из наслова и кроз адекватну структуру прати идеју теоријског смештања појма *магични реализам* у одговарајући оквир науке о књижевности и посебно немачке науке о књижевност. Подељена је у четири поглавља: ових четири, након уводне речи обухватају најпре дефиницију појма 'магични реализам' у књижевности, потом прелазе на одређивање приповедног правца у односу на њему блиске приповедне облике, као и на његово смештање у оквир немачке науке о књижевности, те на примере поетолошке примене начела у троделном поглављу, посвећеном Кафкиној приповеци *Преображај*, Грасовом роману *Лимени добош* и роману *Зид* Марлене Хаусхофер. Монографија закључује синтезом резултата, одговарајућим списком литературе, индексом личних имена и белешком о ауторки.

Постављањем теорисјког оквира у првом поглављу, др Маја Антић истиче околност по којој није само ковање термина везано за говорно подручје немачког језика, већ се овде успоставила, штавише, теоријска основа за наведени правац, и то још пре него што се појавио на латиноамеричком говорном подручју. Она наводи низ књижевних теоретичара према којима је термин *магични реализам* први употребио немачки историчар уметности Франц Ро 1923. године. Из тог разлога, др Маја Антић наилазе немачких теоретичара у вези са деветнаестим веком чита као стварање традиционалног оквира за потребе дефиниције појма реализма, док се иступање из датог оквира представља као девијација човековог постојања у дехуманизованом друштву.

Докторска дисертација др Маје Антић, одбрањена под називом „Магични реализам и приказивање стварности у романима *Лимени добош* Гинтера Граса и *Зид* Марлен Хаусхофер“, послужила је као основа за њену прву монографију. Допуњена је релевантном литературом која поткрепљује аргументацију ауторке, пратећи актуелне стручне дискусије на немачком говорном подручју. Такође, проширена је за поглавље у којем се врши анализа приповетке *Преображај* Франца Кафке. Издвајајући ово дело, приповетку на немачком говорном подручју међу првим наративног тока обликованог налик на магични реализам, др Маја Антић анализира Кафкин *Преображај* упоређујући га са капиталним делима из светксе књижевности и указује, између осталог, и на функцију узора, који је Кафкино дело имало на дела настала на латиноамеричком говорном подручју, али и на разлике између, с једне стране, Кафкиног приповедног манира и, с друге стране, магичнореалистичног.

Лимени добош Гинтера Граса, за разлику од првог анализираног дела, пример је којим Др Маја Антић изводи закључак о магичнореалистичком поступку оствареном у роману и исти открива као „прикладно средство приказивања амбивалентне стварности, јачајући свест о историјској релативности“ стављено у функцију „рушења друштвено-политичких илузија и митова.“

Треће дело у монографији анализирано у кључу магичног реализма, јесте роман *Зид* аустријске списатељице Марлен Хаусхофер. Кроз своје тумачење др Маја Антић прво препознаје досадашња читања и методолошке приступе том роману, пре свих

феминистички и аутобиографски. За њу роман *Зид* жанровски не припада научној фантастици, женској робинзонијади, авантуристичкој прози, утопијској књижевности, феминистичком или постапокалиптичном роману, већ је доминантно одређен магичнореалистичким поступком и припада магичнореалистичкој књижевности. Велики допринос ауторке науци о књижевности јесте што до њеног рада нису постојале студије који роман *Зид* тумаче као магичнореалистички. У роману је, доказује др Маја Антић, фантастични, односно магични елемент прихваћен као део објективне стварности. Она уочава магичнореалистичну особину одсуства сентименталности и релативизације као укидања границе између битног и небитног.

Несумњиво, монографија се препоручује за штампу с обзиром на ограничен број радова, који на српском говорном подручју обрађују везе између приповедног правца *магичног реализма* и науке о немачкој књижевности. Познавање немачког језика потребно за разумевање немачке књижевности, а посебно језика Гинтера Гарса или, пак, Кафке, вероватно је најважнији разлог зашто се за штампу препоручује свеобухватно истраживање др Маје Антић.

У Инђији, 01.08. 2023. године

Проф. др Миодраг Вукчевић, ред. проф.
Универзитет у Београду
Филолошки факултет